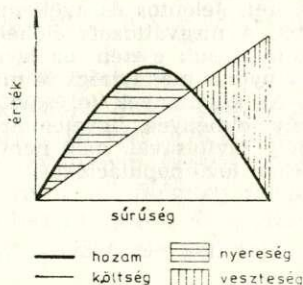

5. ábra. A hozam és a ráfordítás elméleti alakulása sűrűségtől függő vadállomány esetén

A bemutatott példa a nagyfokú egyszerűsítés ellenére rámutat, hogy két gazdálkodási tevékenység egymáshoz való viszonya csak ökonómiai fogalmakban gondolkodva hozható közös nevezőre. A vad—vadkár kapcsolatban ennek a szerepnek a ráfordítás és a hozam közötti különbség, a pénzben kifejezett nyereség vagy veszteség felelhet meg. Az ökonómiai alapokon működő rendszer nélkülözhetetlen eleme az erdei károk megbízható elkülöníthetősége, ennek korrekt rendszere, és ezen belül a vadkárok objektív mérése.

Az előbbieket érvényre jutása szükségessé tenné a megfelelő jogi szabályozást is. Ez nem csak a vadkárok pénzben való követelhetőségét, hanem mindkét fél jog előtti egyenlőségét is jelenti. Egy esetleges jogi szabályozás ne csak a vadkárok „büntethetőségét” foglalja magában, de biztosítsa a vétkesség, vagy vétlenség megállapításának peres úton való eldöntését is.

H I V A T K O Z Á Í S O K

- Clutton-Brock, T. H., Guinness, F. E. and Albon, S. D. (1982): Red Deer. Behaviour and Ecology of Two Sexes. Edinburgh Univ Press, Edinburgh.
- Caughley, G. (1977): Analysis of Vertebrate Populations. J. Wiley et Sons, N. Y.
- Csányi S. (1988): Az őzgazdálkodás alapelveit kell megváltoztatni. Nimród Fórum, 1988. október: 30—32.
- ERTI (1988): A vad szerepe az erdei ökoszisztémában és az erdőgazdálkodásban. Kézirat, 35 pp.
- Klein, D. R. and Strandgaard, H. (1972): Factors affecting growth and body size of roe deer. J. Wildl. Manage., 36: 64—79.

HOZZÁSZÓLÁS CSÁNYI SÁNDOR CIKKÉHEZ

Nem vitatkozni szándékozom, csak a gyakorlat számára akad néhány megjegyzésem, amit a cikk váltott ki.

A modellezett állomány tíz korcsoportba osztása azt jelenti, hogy 0—9 éves korig határozta meg a példában szereplő állományt a szerző. Jó ez, mert a gidákat lehet 0 korúnak is elfogadni, de leginkább az a fontos ebben, hogy az őz érett korát 9 évben határozza meg. Ezt évekkkel ezelőtt számítógépes eljárással hazánkban is bizonyították. A gyakorlati trófeabírálatokból levont tapasztalataim is ezt igazolják.

Sajnálatosan, nálunk 7—8 éves korban érettként igen sok őzbak kerül terítékre, amelyek még 1—2 évig növelték volna agancssúlyukat. Az eredmény ismert. Elfiatalodott az őzállományunk, „lefejeztük” és jelentősen csökkent az átlagsúlya az agancsoknak. A gyakorlati vadgazdák úgy akarják növelni a helyenként csökkenő mennyiséget mutató őzállományt, hogy — akár hiszi az olvasó, akár nem — egy-két évig szüneteltetik az őzbak, vagy még az őzsuta vadászatát is. Csodálkoznak, hogy nem nő az állomány. Nem bizony. Belép az önszabályozás, amelyhez még negatív módon kapcsolódik az élőhely romlása, eltartóképességének csökkenése. Az eredmény: nagyobb mértékű elvándorlás, több elhullás, kevesebb szaporulat stb. Helyenként a természetes élőhely tűróképesége érezhetően csökken, kevesebb az őz számára felvehető, természetes táplálék és egyre több helyen jelentkezik a szemmel látható károsítása (erdősítésekben, gyümölcsösökben, mezőgazdaságban stb.).

Nyugtalanítók a vadászatra jogosítottak őzállomány-kezelései, -hasznosítási módszerei. Jelentős és gyökeres változtatásra lenne szükség. Az évtizedes hagyományok ma, a megváltozott élőhelyi körülmények között már nem tarthatók, további alkalmazásuk esetén az igen nagy számú hibás kilövésrel terhelten a híres őzállományunk mennyiségi és minőségi csökkenése tovább fog tartani.

Az állományok folyamatos és ésszerű hasznosítása az egyedi selejtezési szakmai követelmények figyelembevételével, helyes és változatos takarmányozással, az élőhely javításával még nem késő, meg lehet óvni őzállományunkat, az egyes területeken levő populációkat.

DR. BALÁZS ISTVÁN

NAGYOBB VÉDELMET A SZARVASOKNAK

SOMOGYI JÁNOS

Újságcikket írni nehéz feladat, mégis elhatároztam, hogy a szarvasok védelmében tollat ragadok. Ritkán hálás feladat valaminek az érdekében szót emelni, vagy éppen cselekedni, de évek óta látom azt, hogy a szarvasok egyre fogyanak, kevesebb ma, mint tíz évvel ezelőtt. A vadász feladata érdekükben szót emelni.

Személyes meggyőződésem, hogy *ma már nincs annyi szarvas egyes vadászterületeken, mint régebben*. Szűkebb hazámban — a fenyőfői erdőkben — is egyre kevesebb a szarvas. Ezt bizonyítja, hogy egyre több vadászvendég megy el trófea nélkül a területről. Ahol csökkenőben van a szarvas, ott kevesebb vendéget kell fogadni. El lehet kerülni, hogy a kísérő vadász arca piruljon a sikertelen vadászat miatt. Sokszor két-három napig nem látnak lőhető egyedet. Nem csoda, ha a vendég türelmetlen. Tudomásul kell venni, hogy a növekvő vadászigényeknek nem tud eleget tenni az állomány mai nagysága. Sajnos, ma már a vadásztatás nem folyik szakszerűen — tisztelet a kivételnek — hiszen vannak azért ma is olyan területek, ahol lőnek, illetve lövetnek 8 kg-os, vagy ennél is nagyobb súlyú agancsot viselő bikákat. A vadászújság is foglalkozott azzal, hogy egyre kisebb súlyúak a bikák.

A vadászati elv majdnem úgy szól:

„Lőjj, amilyent csak látsz!” A környékemen még senkinek sem tettek szemrehányást azért, mert mínusz három pontos minősítésű bikát lövetett. Másod-, harmadfű bikákat is lelövetik és a felelősségrevonás elmarad. Az a cél, hogy a vendég ne menjen el trófea nélkül. Azt nem szabad elfelejteni, hogy ha a fiatal bikákat kiszedjük az állományból, akkor nem lehet 8—10 kg-os trófeákat várni.

A bika nem tud megöregedni! Hogy tudjon, ebben nagy szerepe lehet a jól képzett kísérő vadásznak. A szépnek ígérkező — de mínuszosként kilőtt — bikáknak az állomány minőségének fennmaradását kellene szolgálniuk. Amelyik vadászterületen szakszerűen vadásznak, vadásztatnak, ott van miből selejtezni, vadásztatni. Ott van is szép, értékes trófea.

Tanítványaimnak, kollégáimnak mindég mondtam: „Védjétek a szépet ígérő, mutatós bikákat, mert ezekből lesznek az értékes utódok, amelyek az állomány jó minőségét fenntartják.” Ez ma már nem minden területen tartható be. A fentről kapott utasítások, a magas kilövési terv egyre jobban beleszól a jó minőségű állomány megtartásába. Nehéz a vadásznak, ha a kapott utasításokat akkor is végre kell hajtania, amikor azok ellentétesek a saját meg-